

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ons kenmerk GVM/2462547	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer	Den Haag
Onderwerp Cannabisbeleid		Bijlage(n) 3	Uw brief

De Staatssecretaris van VWS heeft u op 11 maart 2003 (TK 2001-2002, niet-dossierstuk vws 0200879) een interdepartementale beleidsbrief cannabis toegezegd, waarin de voornemens van het Kabinet op dit terrein worden uitgewerkt.

Het Nederlandse drugsbeleid steunt op drie pijlers: het beschermen van de (volks)gezondheid, het tegengaan van overlast en het bestrijden van de (drugs)criminaliteit. Het primaat ligt bij de gezondheidsbescherming. Het cannabisbeleid is een belangrijk en beeldbepalend onderdeel van het Nederlandse drugsbeleid. Met het beleidsmatig en strafrechtelijk onderscheid tussen drugs met een onaanvaardbaar risico (harddrugs) en cannabis wordt uitdrukking gegeven aan de verschillen in gezondheidsrisico's van deze middelen. Tevens wordt beoogd zowel de vraag- als aanbodzijde van de markten voor cannabis en voor drugs met onaanvaardbare risico's van elkaar te scheiden. Dit heeft geleid tot het huidige coffeeshopbeleid waarbij onder strikte voorwaarden de verkoop van gebruikershoeveelheden hasj en marihuana niet vervolgd wordt, wat overigens niet betekent dat het gebruik van cannabis zonder risico's is.

Uit het gegeven dat Nederland in Europa ten aanzien van het gebruik van cannabis een middenpositie inneemt, leidt het kabinet af dat het bestaan van coffeeshops in ieder geval niet tot een significant hoger gebruik van cannabis leidt. Vanuit het oogpunt van de scheiding der markten is het gunstig dat er in gedoogde coffeeshops slechts zelden harddrugs worden aangetroffen. Daartegenover staat echter dat het gebruik van cannabis alleen al door de wijze van inname gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Verder geven de sterke stijging van het THC-gehalte in cannabis en de relatie tussen cannabisgebruik en psychische aandoeningen aanleiding tot zorg.

Tabel 1: Consumptie van cannabis onder de algemene bevolking van enkele EU-lidstaten, de Verenigde Staten en Australië

	Leeftijd (jaar)	Ooit gebruik	Recent gebruik
Verenigde Staten	14 en ouder	38%	10%
Australië	14 en ouder	33%	13%
Engeland en Wales	16 – 59	29%	11%
Spanje	15-65	25%	10%
Frankrijk	15-65	23%	8%
België (Wallonië)	18 – 49	22%	?
Italië	15 – 44	22%	6%
Nederland	15-65	21%	6%
Ierland	18 – 64	20%	9%
Duitsland ('West')	18 – 59	19%	6%
Griekenland	15-65	13%	4%
Luxemburg	15-65	13%	?
Zweden	15-65	13%	1%
Finland	15-65	10%	2%
Portugal	15-65	8%	3%

Uit: NDM, Jaarbericht 2003

Door het kanaliseren van de verkoop van cannabis in coffeeshops wordt voorts de overlast die doorgaans met de diffuse straathandel gepaard gaat tot op zekere hoogte beheersbaar gehouden. Desalniettemin kan het kabinet de ogen niet sluiten voor het gegeven dat coffeeshops toch ook de nodige overlast veroorzaken.

Overigens is het coffeeshopbeleid uit een oogpunt van wetshandhaving en de bestrijding van drugscriminaliteit – de derde pijler van het beleid – onbevredigend. Legalisering is gezien de internationale verplichtingen van Nederland niet aan de orde. Hoewel de voordeur-achterdeur problematiek zowel nationaal als internationaal aanleiding heeft gegeven tot discussie, moet worden bedacht dat (ook buiten de coffeeshops) er altijd een contradictie bestaat wanneer handel wordt bestreden, maar bezit voor eigen gebruik van cannabis niet strafbaar wordt gesteld, respectievelijk opgespoord en vervolgd. Dit is ook in het buitenland het geval. Het feitelijke verschil is slechts dat aldaar diffuse straathandel plaatsvindt en hier – althans ten dele – geconcentreerde verkoop die beter beheersbaar en controleerbaar is. Nederland heeft hiervoor gekozen met het oog op de beheersing van de volksgezondheidsrisico's. Dat neemt niet weg dat concentratie van de handel bij coffeeshops internationaal gezien uniek is en in het oog springt en het Nederlandse cannabisbeleid - en daarmee veelal het hele drugsbeleid - in diskrediet dreigt te brengen.

Voor het kabinet staat voorop dat het coffeeshopbeleid een taak is van lokaal bestuur. Het kabinet erkent ook dat juist het lokaal bestuur een uiterst verdienstelijke inzet pleegt op dit gebied. De resultaten ten aanzien van bovenstaande uitgangspunten van het beleid overziend is de inzet van het kabinet dat het beleid ten aanzien van straathandel, drugstoerisme en teelt van cannabis scherper dient te worden en het huidige terugdringen van het verschijnsel coffeeshop moet worden voortgezet. Uiteraard moet er zorg voor gedragen worden dat met terugdringing van coffeeshops de precaire balans niet doorslaat naar de niet-gedoogde verkoop van cannabis. De inzet van het kabinet is dat in alle gevallen

de aanwezigheid van coffeeshops in de buurt van scholen, het drugstoerisme en de grootschalige hennepcultuur teruggedrongen moeten worden.

In deze brief wordt een overzicht gegeven van de uitgangspunten en de beleidsvoornemens. De uitwerking hiervan treft u aan in de bijlage (bijlage 1).

1. Geïntegreerde benadering

Het Kabinet stelt zich tot doel om, met een evenwichtig geïntegreerde benadering op de terreinen van volksgezondheid, openbaar bestuur en justitie, de huidige negatieve bijverschijnselen en ongewenste ontwikkelingen aan te pakken. Door in te zetten op de bestrijding van de teelt, de niet-gedoogde verkooppunten, en het coffeeshoptoerisme, maar ook op de handhaving van de gedoogcriteria voor coffeeshops en ontmoediging van het gebruik, wordt de gehele keten van productie tot gebruik aangepakt.

Het succes van een geïntegreerde benadering is overigens niet alleen afhankelijk van de inzet van het Rijk, de gemeenten, het OM en de politie. Vele actoren, zoals instellingen voor de verslavingszorg, de GGZ, GGD'en, scholen, ouders, de jeugdhulpverlening, woningbouwcorporaties en ook de coffeeshopbranche hebben een rol te spelen bij de uitvoering van de hier geschetste beleidsvoornemens. Het Kabinet zal daarom met kracht bevorderen dat de betrokken actoren op basis van hun verschillende verantwoordelijkheden meewerken aan de uitvoering van het beleid.

2. Verdeling van verantwoordelijkheden

De invulling van het coffeeshopbeleid is een zaak van het lokaal bestuur, waarbij de lokale driehoek (burgemeester, OM en politie) het beleid concreet invult en prioriteiten stelt bij de dagelijkse handhaving. In de sanctiesfeer maakt zij daarbij gebruik van de strafrechtelijke en bestuursrechtelijke mogelijkheden die het Rijk haar biedt. Daarnaast is het gemeentebestuur verantwoordelijk voor het initiëren van afspraken met andere organisaties en diensten over een goede afstemming en samenwerking. Over het beleid en de bestuurlijke handhaving van de regelgeving is het gemeentebestuur verantwoording schuldig aan de gemeenteraad.

Er liggen echter ook taken op Rijksniveau. Daar waar het coffeeshopbeleid effecten heeft op de volksgezondheid, de criminaliteitsbestrijding of de internationale betrekkingen is het aan het Rijk om verantwoordelijkheid te nemen en deze neveneffecten tegen te gaan. Het Rijk is dan ook verantwoordelijk voor het stellen van de landelijke kaders en biedt daarbinnen gemeenten de ruimte om te komen tot maatwerk. De landelijke kaders worden ingevuld door middel van beleidsregels en wetgeving. Om bestaande knelpunten op te lossen en tot effectief beleid te komen - in overeenstemming met afspraken die het Rijk met Europese partners maakt - dienen Rijk en gemeenten gezamenlijk dezelfde koers te varen. Het kabinet vraagt daarom van gemeenten dat zij ook verder meewerken aan de aanscherping van het cannabisbeleid. Het Rijk zal daartoe gemeenten faciliteren.

3. Ontmoedigingsbeleid

Hoewel ons drugsbeleid uitgaat van de verschillen tussen de risico's van hennepproducten en die van harddrugs, impliceert dit zeker niet dat het gebruik van cannabis zonder risico's is. Het gebruik van cannabis brengt gezondheidsrisico's met zich mee. Cannabis wordt overwegend gerookt, daarom scheidt het alleen al het gevaar van schade aan de luchtwegen. Problematisch gebruik en afhankelijkheid lijken eveneens reële risico's. Recente

informatie over de relatie tussen cannabisgebruik en psychische stoornissen maakt nader onderzoek noodzakelijk. Het THC-gehalte van cannabis is de afgelopen jaren sterk gestegen.

Cannabis is geen onschadelijk middel. Met het Actieplan Ontmoediging Cannabis wordt ingezet op het zoveel mogelijk voorkomen van gebruik en in het bijzonder van problematisch gebruik. Tevens wil het Kabinet bereiken dat er meer gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden tot behandeling van verslaving aan cannabis. Indien uit onderzoek zou blijken dat gebruik van cannabis met een hoog THC-gehalte leidt tot ernstige gezondheidsrisico's, dan zal het kabinet zich bezinnen op de consequenties voor het bestuurlijk en strafrechtelijk beleid. In het uiterste geval zou, indien de risico's vergelijkbaar zijn met die van harddrugs, plaatsing van cannabissoorten met een zeer hoog THC-gehalte op Lijst I van de Opiumwet het gevolg kunnen zijn.

4. Aanscherping handhaving cannabisbeleid

Het beleid moet ondersteund worden door een strikte handhaving om overlast en andere negatieve verschijnselen tegen te gaan. Het Kabinet vraagt van gemeenten dat zij meewerken aan een aanscherping van het cannabisbeleid. Verder wil het Kabinet komen tot het nog verder terugdringen van coffeeshops in de buurt van scholen en in grensgebieden. Tevens zullen niet-gedoogde verkooppunten worden aangepakt.

De meeste gemeenten voeren een actief cannabisbeleid. Daarnaast boeken verschillende gemeenten, zoals Rotterdam (Alijda) en Venlo (Hektor), uitstekende resultaten in de bestrijding van overlast en niet-gedoogde verkooppunten door actief samen te werken met partners en diensten, de zogenoemde integrale aanpak. Waar niet alle bestaande mogelijkheden tot optreden en handhaven optimaal worden gebruikt, spoort het Kabinet de gemeenten aan om deze volledig te gaan benutten. Tenslotte dienen beleid en handhaving nadrukkelijker te worden ingezet om ongewenste neveneffecten te bestrijden. Het Kabinet is van mening dat bestuurlijke kaders, zoals gemeentelijke beleidsplannen, handavingsarrangementen en samenwerkingsovereenkomsten met partners belangrijke elementen zijn voor een effectieve handhaving. Bestaande instrumenten voor het toepassen van bestuursdwang op onder meer coffeeshops en niet-gedoogde verkooppunten, zoals de Damoclesregeling en art. 174a van de Gemeentewet dienen voorts effectief te worden toegepast. Met de VNG/gemeenten zal worden overlegd over knelpunten in de toepassing. Onderzocht zal worden of de knelpunten in het toepassen van artikel 13b Opiumwet en/of 174a Gemeentewet op niet-gedoogde verkooppunten zodanig zijn dat overgegaan moet worden tot een verruiming van het juridisch instrumentarium. Het Kabinet zal erop toezien dat nieuwe instrumenten zoals BIBOB goed ingezet kunnen worden om de integriteit van coffeeshophouders te beoordelen. In de nieuwe Wet politiegegevens zal het mogelijk worden om, onder voorwaarden en indien het nodig is, in het kader van een regionaal samenwerkingsverband, politiegegevens te verstrekken aan bestuur en samenwerkende partners.

5. Coffeeshoptoerisme

Het coffeeshopbeleid heeft een omvangrijk coffeeshoptoerisme tot gevolg. Dit is een knelpunt dat tot internationale kritiek leidt en een negatief effect heeft op de buitenlandse betrekkingen. Nederland kan tegenover deze kritiek stellen dat het coffeeshoptoerisme negatieve effecten op de openbare orde en de veiligheid heeft in met name de grensstreek. De raadsverklaring bij het Kaderbesluit Illegale Drugshandel roept alle lidstaten van de

Europese Unie op maatregelen te treffen tegen drugstoerisme. Het Kabinet zal daarom in overleg met de betrokken gemeenten met kracht bevorderen dat het drugstoerisme in met name de grensregio's ingedamd wordt.

Zo onderzoekt het Kabinet thans op welke wijze waarborgen van coffeeshophouders gevraagd kunnen worden dat zij de verkoop aan niet-ingezetenen tot een minimum terugbrengen. Op korte termijn zal hieraan door middel van een experiment in de gemeente Maastricht nader vorm worden gegeven. Voorts zal het Kabinet in overleg treden met gemeenten over de invulling van de weigerings- dan wel intrekingsgrond van de horeca-exploitatievergunning "ontoelaatbare aantasting van het woon- en leefklimaat" (door aanwezigheid van de coffeeshop).

Het beleid zal noodzakelijkerwijs verder worden ondersteund door grensoverschrijdende operationele politiesamenwerking, in het verlengde van en vooruitlopend op de verdragen die terzake met onze beide buurlanden worden voorbereid. Om eventueel uitwijkgedrag naar niet-gedoogde verkooppunten te bestrijden, zal het Kabinet er zorg voor dragen dat met name in grensgebieden nadrukkelijk op deze illegale verkooppunten gehandhaafd wordt.

6. Intensivering van de aanpak van de teelt

De teelt van Nederwiet is omvangrijk en krijgt steeds meer een bedrijfsmatig karakter. Bovendien is er sprake van betrokkenheid van de georganiseerde criminaliteit. In het Veiligheidsprogramma van oktober 2002 (TK 2002-2003, 28684, nr. 1) en de brief van de minister van Justitie met het standpunt op het rapport Bovenkerk (5222861/03/DISAD/BCD) werd reeds een intensivering van de aanpak van de teelt van cannabis aangekondigd. In verschillende gemeenten, zoals Maastricht, maar ook in Helmond en Eindhoven, wordt grootschalige hennepeteelt al met veel daadkracht bestreden. In navolging van deze gemeenten staat het Kabinet een tweesporenbeleid voor van bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving, om met een combinatie van sanctiemogelijkheden de teelt zo onaantrekkelijk mogelijk te maken. Wanneer het gaat om overlast, overtredingen van woningwetten en wetten op de ruimtelijke ordening en dergelijke, zal er primair bestuurlijk moeten worden opgetreden. Zo kan de zeer ongewenste verloedering van met name woonwijken die grootschalige hennepeteelt met zich meebrengt, bestreden worden. De op 1 maart 2003 in werking getreden Aanwijzing voor de opsporing van het OM biedt de basis voor strafrechtelijke maatregelen als sluitstuk van dit optreden. Afspraken hierover moeten in samenwerkingsconvenanten worden neergelegd. Ten aanzien van de strafrechtelijke handhaving blijkt uit analyse van het OM expliciet dat de georganiseerde criminaliteit de hennepeteelt faciliteert. Aanpak van criminaliteit van deze aard vergt een andere dan op overlastgerichte aanpak zoals centraal staat in het Veiligheidsprogramma. Op korte termijn zal bezien worden welke beleidsmatige en handavingsconsequenties aan de analyse van het OM dienen te worden verbonden. De strafmaat voor grootschalige teelt van hennep zal in elk geval door implementatie van het Kaderbesluit Illegale Drugshandel worden verhoogd naar tenminste 5 jaar.

7. Belangrijkste beleidsvoornemens

Actieplan ontmoediging cannabis

- Intensiveren van de preventieactiviteiten. Er worden specifieke drugspreventie-activiteiten ontwikkeld voor risicogroepen, zoals bezoekers van jongerencentra, jongeren op hangplekken, jongeren in de residentiële hulpverlening en mensen met psychische stoornissen, waarin aandacht wordt besteed aan alle drugs, inclusief cannabis. Verder wordt er specifieke voorlichting op maat gegeven aan risicogroepen

over verschillende soorten harddrugs. Zo zijn er preventie-activiteiten in het uitgaansleven die zich specifiek richten op ontmoediging van XTC-gebruik onder uitgaande jongeren. Naast deze projecten voor specifieke doelgroepen, zal de jaarlijkse massamediale publiekscampagne 'Drugs, laat je niks wijsmaken' drie jaar lang inzetten op de ontmoediging van cannabisgebruik. Deze campagne heeft als primaire doelgroep alle jongeren van 12 tot 18 jaar. De massamediale uitingen van de campagne zijn gericht op cannabis vanwege de, in vergelijking met harddrugs, hoge prevalentie van cannabisgebruik onder jongeren. Bij deze relatief brede doelgroep kan een publiekscampagne effect sorteren voor wat betreft de houding tegenover cannabis en bewustwording van de risico's van gebruik. Door regionale instellingen wordt overigens in het kader van deze campagne ook aandacht besteed aan andere drugs. Ook de voorlichting in coffeeshops wordt verbeterd. Tenslotte zal het Kabinet bevorderen dat de voorlichting in coffeeshops een minder vrijblijvend karakter krijgt.

- *Uitbreiding en verbetering behandelaanbod cannabisafhankelijkheid.* Er heeft reeds nader onderzoek plaatsgevonden naar de kenmerken van cliënten met problematisch cannabisgebruik in de ambulante verslavingszorg. De NDM zal rapporteren over de effectiviteit van behandelingen van cannabisafhankelijkheid. In samenwerking met België, Duitsland, Frankrijk en Zwitserland zal onderzoek plaatsvinden naar behandelingsmethoden voor cannabisafhankelijkheid. Via Resultaten Scoren zal implementatie van effectief gebleken methoden in het veld plaatsvinden.
- *Uitbreiding onderzoek.* Ten behoeve van de beleidsontwikkeling zal onderzoek plaatsvinden naar de aard, omvang en verloop van problematisch gebruik en naar acute gezondheidsschade. Het Kabinet geeft hoge prioriteit aan onderzoek naar het mogelijk verband tussen cannabisgebruik en psychische stoornissen.
- *Aanpak stijging THC-gehalte.* Gezien de lacunes in het beschikbare onderzoek over de risico's van sterkere cannabis, zal het Kabinet met voorrang nieuw wetenschappelijk onderzoek laten uitvoeren naar deze risico's. Indien uit dit onderzoek zou blijken dat gebruik van cannabis met een hoog THC-gehalte leidt tot ernstige gezondheidsrisico's dan zal het kabinet zich bezinnen op de consequenties voor het bestuurlijk en strafrechtelijk beleid. In het uiterste geval zou - indien de risico's vergelijkbaar zijn met die van harddrugs - plaatsing van cannabissoorten met een zeer hoog THC-gehalte op Lijst I van de Opiumwet het gevolg kunnen zijn.

Aanscherping handhaving cannabisbeleid

- *Handhaving.* In onder andere gemeentelijke beleidsplannen en met handhavingsarrangementen kunnen gemeenten hun coffeeshopbeleid intensiveren. Het Kabinet zal in overleg met gemeenten nagaan waar gemeentelijke beleidsplannen, handhavingsarrangementen en prestatieafspraken de handhaving kunnen verbeteren. Voorts zal met gemeenten overlegd worden over een betere handhaving van de AHOJG-criteria en het hanteren van een afstandscriterium van coffeeshops tot scholen en (indien van toepassing) tot de landsgrens. Daarnaast kunnen gemeenten artikel 13b van de Opiumwet intensiever inzetten (wat bijvoorbeeld kan leiden tot sluiting van een coffeeshop) evenals artikel 174a Gemeentewet.
- *Communicatie.* In het kader van Handhaven op Niveau is het deelproject coffeeshops van start gegaan. Het Steun- en Informatiepunt Drugs en Veiligheid (SIDV) zal op basis van best practices handhavingsmodellen opstellen.
- *Aanpak criminele uitwassen.* Er zal een doorlichting van de coffeeshopbranche plaatsvinden. De handreiking "Bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit: ongewoon gewoon" zal beter onder de aandacht worden gebracht. Het Kabinet zal bevorderen dat gemeenten optimaal gebruik maken van het BIBOB-instrumentarium. Knelpunten bij toepassing van de Wet politieregisters zullen worden weggenomen.

Coffeeshoptoerisme

- *Nadere regelgeving.* Het Kabinet onderzoekt op welke wijze waarborgen van coffeeshophouders gevraagd kunnen worden dat zij de verkoop aan niet-ingezetenen tot een minimum beperken en zal om hieraan vorm te geven in samenwerking met de gemeente Maastricht een experiment opzetten. Voorts zal het Kabinet in overleg met gemeenten treden over een ruimere invulling van de weigerings- of intrekingsgrond van de horeca-exploitatievergunning "ontoelaatbare aantasting van het woon- en leefklimaat" (door aanwezigheid van de coffeeshop).
- *Niet-gedoogde verkooppunten.* Het Kabinet zal er zorg voor dragen dat ook de inzet van politie en justitie juist in de grensgebieden erop gericht is niet-gedoogde verkooppunten op te sporen en aan te pakken. Ten behoeve van de aanpak van niet-gedoogde verkooppunten zal geïnventariseerd worden welke knelpunten er zijn in de toepassing van artikel 13b Opiumwet en/of 174a Gemeentewet en of er noodzaak bestaat het juridisch instrumentarium daarop aan te passen.
- *Grensoverschrijdende aanpak.* Het Kabinet is voornemens de bestrijding van de grensoverschrijdende aanpak van drugssmokkel te bevorderen, onder meer door middel van intensivering van de operationele samenwerking met buurlanden, in het verlengde van en vooruitlopend op de verdragen die terzake met beide buurlanden worden voorbereid.
- *Overige maatregelen.* De OM-richtlijnen ten aanzien van het afficheringsverbod zullen nader worden toegespitst op het internet, waarmee ook de op het buitenland gerichte affichering van en/of door coffeeshops beter aangepakt kan worden. Ook zal overlegd worden met grensgemeenten over een afstandbepaling van coffeeshops tot aan de grens.

Teelt van cannabis

- *Gemeenten.* Van gemeenten wordt verwacht dat zij de bestuursrechtelijke handhaving van de hennepsteelt stimuleren en intensiveren door samenwerkingsconvenanten aan te gaan met private partijen en diensten, waarin afspraken worden neergelegd over ieders inzet bij deze handhaving. Het Rijk zal dit faciliteren.
- *Strafrechtelijke aanpak.* Als onderdeel van een tweesporenbeleid, waarin de bestuurlijke aanpak van groot belang is, wordt hennepsteelt strafrechtelijk aangepakt, zowel ten aanzien van de huisteler als mogelijk betrokken criminele organisaties. Politieregio's dienen, op gezag van het OM, deze onderzoeken op grond van regionale criminaliteitsanalyses in eerste instantie zelf op te pakken, maar kunnen daarbij zondig een beroep doen op de nationale recherche. Het kabinet zal nog bezien welke beleidsmatige en handavingsconsequenties aan de analyse van het OM dienen te worden verbonden. De criminele betrokkenheid van growshops bij de grootschalige teelt van nederwiet wordt door het OM strafrechtelijk aangepakt.
- *Woningcorporaties.* Het Kabinet zal woningcorporaties stimuleren om bedrijfsmatige teelt van hennep in huurwoningen te ontmoedigen door middel van het ontbinden van huurcontracten en/of het sluiten van woningen.
- *Financiële aanpak.* Ter bevordering van de financiële aanpak van hennepsteelt, zal het OM, in gevallen waarin door de politie hennepkwekerijen worden aangetroffen, met de belastingdienst overleggen over de samenloop van het ontnemingstraject en het proces van het opleggen en invorderen van belastingsaanslagen.
- *Wetgeving.* De strafmaat en de richtlijn voor beroeps- en bedrijfsmatige cannabissteelt zal worden herzien in het kader van de omzetting van het Europees Kaderbesluit illegale drugshandel.

- *Overige maatregelen.* Het project Handhaven op Niveau zal nieuwe technieken van opsporing en handhaven van hennepcultuur inventariseren en bewerken tot 'best practices' van bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving.

Het Kabinet erkent dat met de in deze brief vermelde bestaande en nieuwe beleidsvoornemens niet alle problemen rond cannabis kunnen worden opgelost. Wel levert het Kabinet met dit ontmoedigingsbeleid een substantiële bijdrage aan de aanpak van de hierboven genoemde knelpunten. De implementatie van beleidsvoornemens zal met de bestaande monitoringsinstrumenten gevolgd worden. Het Kabinet is zich ervan bewust dat van vele partijen forse inzet wordt gevraagd om de uitvoering van de voornemens ter hand te nemen. De realiteit is echter dat deze complexe problematiek op een geïntegreerde wijze moet worden aangepakt om daadwerkelijk vooruitgang te kunnen boeken.

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

H. Hoogervorst

De Minister van Justitie,

J.P.H. Donner

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

J.W. Remkes